

Jóannes Dalsgaard skrivur

Styrkið demokratíið

Danska stjórnin hefur rent seg fasta. Búskapurinn stendur í stað og vinnulífið er lagt av ötta og atgerðarloysi í samband við innara markaðin hjá EF. Ein fyrirtæki fyrri og önnur eftir fer á útlendskar hendur, kappingarferið versnar, arbeiðsloysið veksur, prisirnir hækka og búskapurinn er yvirtíkin av törvandi áliti á framtíðina.

Sosiál er danski vælferðarstaturin hoknaður undir borgaraligari vanrækt. Meðan tey ríku gerast ríkari og ríkari, gerast fólk fyrri fyrstu ferð í hálfvað fátøk í Danmark. Borgaraliga stjórnin hefur heilt einfalt sett sær fyrri at stilla tíðina aftur til ta tíð, tá »lýdni var lóg og tey fátøku fús, ótu molar við ríka mans borð«, sum skaldið tekur til.

Politiskt er stjórnin komin í tronga. Ferð eftir ferð er hon komin í minniluta í fólkatinginum. Serstakliga tá stjórnin hefur roynt at reka ein uttanríkispolitikk, móti fólkatingins meiriluta.

Nú kann sjálvsagt verða spurt, hvat alt hetta vís kemur okkum. Svarið er, at soleingi vit eru í ríkisfelagsskapi, so fær danskur politikkur avleiðingar fyrri okkum. Tað er tí ikki eitt feitt fyrri feroyingar, hvat hendir á fólkatingi, serstakliga ikki nú borgaraligu og sosialistisku flokkarnir standa longur frá hvørjum øðrum enn nakrantíð.

Tað er tí beint at vit eru við og royna at ávirka avgerðirnar og tann uttanríkispolitikk, sum ríkið í felag rekur. Tað er í hesum sambandi umráðandi, at ein feroysk rødd á fólkatingi er í pakt við meirilutan á Føroya lögtingi. Tað er tí bæði óheppið og skaðiligt, um ein feroyskur fólkatingslimur nýtir sess sín til sín egna privata uttanríkispolitikk. Hetta skaðar okkara umdømi í ríkinum og hetta skaðar okkara umdømi í demokratiska útheiminum.

Sum nevnt standa borgaraligu og sosialistisku flokkarnir langt frá hvørjum øðrum. Valið stendur tí millum tvær høvudsleiðir — millum tvey sløg av politikki: borgaraligan politikk og javnaðarpolitikk.

Feroyingar vita, hvagar borgaraliga leiðin ber og hvat endamálið er við borgaraligum politikki.

Endamálið er at undirmáa vælferðarsamfelagið, at niðurbróta solidaritetskensluna, at niðurbróta tað ábyrgdarksenslu, vit sum menniskju hava móttvegis hvørjum øðrum. Hetta er eingin tómur pástandur. Hetta siggja vit feroyingar við okkara egnu eygum, tá vit koma til borgaraliga stýrd lond. Tak Danmark — einaferð fyrirmynd — nú ein keipumynd av tí tryggja og menniskjavinarliga samfelag, sum javnaðarflokkurinn og teir radikalu skaptu í síni tíð.

Tað tekur mong ár at bota tann skaða og lekja tey sár, sum donsku afturhaldsflokkarnir, hjálptir av feroyskum borgaraligum fólkatingsmonnum, hava veitt danska vælferðarsamfelagnum. Men, skaðin má og skal bætast, annars breiðir hann seg til okkara vælferðarsamfelag, sum teir eisini hava fingið ilt av.

Tað er tí umráðandi, at vit sum verja vælferðarsamfelagið, eru við til at styrkja demokratisku kreftirnar í Danmark. Hvørja ferð vit styrkja demokratíið í einum landi, styrkja vit okkara egna demokrati. Hetta gera vit við at velja javnaðarleiðina.

Javnaðarleiðina kenna vit, av hesari leið hava vit góðar royndir. Við tí hugsjón, sum liggur til grund fyrri hesari leið, gjørdur feroyingar í tryggunum og sjeitiárunum Føroyar til eitt nútímans samfelag. Tað hevur tikið okkum smá triati ár at flyta Føroyar frá úlandsstöðu til eitt framkomið idnaðarsamfelag uppá gott og ilt — tó mest gott.

Vit hava í hesum setningi skapt síðvenju fyrri at gera nakað annað enn hini, fyrri at velja aðrar loysnir og fyrri at gera tað mótsætt av tí sum borgaraliga stýrd lond halda vera gott latin. Vit hava soleiðis stóðugt arbeiði til allar hendur, um sama mundið sum arbeiðsloysi verður nýtt sum búskaparligt amboð, har ein Schlüter ella ein Thatcher ráða.

Vit royna at styrkja vælferðarsamfelagið við at økja játtanirnar til almannamál, vinnumál, familjumál og mentanarmál, samstundis sum aðrir skera niður og samstundis sum okkara heimligu borgaraligu mæla til

niðurskurðir. Vit royna at økja um tryggleikan og styrkja solidaritetin, har borgaraligu grannar okkara skapa ótryggleika og bróta niður tann solidaritet, sum er sjálvur grundvøllurin undir einum menniskjaverdugum samfelag.

Borgaraligi politikkurin

Borgaraligi politikkurin uttanlands er fyrirmyndin hjá okkara stóru borgaraligu flokkum. Hesum politikki stuðla teir á fólkatingi. Hendan politikk vilja teir innflyta til Føroya. Teir vilja tað harða menniskjafjaggingindaliga samfelagið hjá Schlüter og Thatcher fram um ta vælferðarsamfelag, vit eru við at byggja.

Hesir bjóða seg fram til fólkatingsval við einføldum loysnum og einum orðalagi, sum má fáa eitt hvørt demokratiskt hugandi fólk at stúrsa.

Hetta val stendur soleiðis millum at verja, tað, sum vit hava vunnið her heima sosialt, búskaparligt og mentunarligt hesi seinastu triati árin og hinumegin at lata aðrar bróta niður aftur tað, vit hava vunnið og bygt upp.

Valið snýr seg um ein triðja spurning við — um sjálvsavgerðarrætt ríkisins móttvegis teim størveldum, sum dominera ta verjusaingongu, vit eru í, hvørt okkum dæmar tað ella ei.

Valið snýr seg ikki um Nato-limaskapin, sum Schlüter og hansara feroysku ørindasveinar siga. Valið snýr seg um, hvørt danska fólkatingið og danska stjórnin skulu avgera, hvussu danskar lógir skulu tulkast og umsitast ella, hvørt hesin rættur skal kunna setast til viks av risaveldinum í Nato.

Tá Danmark fór upp í Nato, var tað undir tí fortreyt, at kjarnorkuvápn ikki máttu vera á donskum land- ella sjóki í friðartíð. Hesa stóðu viðurkendi Nato. Kjarnorkuvápn eru tí bannað í friðartíð á donskum, feroyskum og grønlandskum øki.

So við og við hava danir fingið varhugan av, at fremmand herskip ikki virða hesa lóg. Tískil hevur ein stóru meiriluta í fólkatingi ynskt einaferð med alla at sláa fast, at lóg er lóg og lóg skal

haldast, eisini tá vinir koma at vitja. Hesa stóðu brúkti so Schlüter til val í ótíð. Hann vónaði við hesum at fáa eitt valstrið, sum kom at snúgva seg um alt annað enn teir búskaparligu trupulleikar, sum níva Danmark meira enn nakrantíð. Til at brúka í hesum valstrið hevur Schlüter so bestilt hóskandi hóttanir uttan eftir.

So langt er tað komið við gamla Danmark, at ein konservativur forsætisráðharri kann beita størveldini eftir einum fólkatinginsmeiriluta, sum bert krevar at lóg skal haldast. Valið er sostatt eisini ein spurningur, um størveldini skulu sleppa at skalta og valta við smátjóðunum, sum tað passar teimum.

Føroya løgting samtykti í 1984, at Føroyar skulu lýsast sum kjarnorkuvápnafritt umveldi. Tann 13. apríl 1987 samtyktu allir flokkar á tingi, at fremmand herskip eiga at virða hesa samtykt.

Danska stjórnin hevur kunngjørt hetta tingmál. Hetta er galdandi rættur í Føroyum. Tað skuldi sostatt verið breið semja hjá okkum um kjarnorkupolitikkinn. Vit vilja ikki vera finnur í talvi størvaldanna.

Kortini eru við hetta val kreftir, sum mótarbeiða hesari stóðu lögtingsins og flokkar, sum hava hug at leypa frá — loyaliteturin móttvegis einum konservativum forsætisráðharra tykist vera sterkari hjá hesum kreftum enn trúfesti móti lögtingsins og harvið Føroya fólks

vilja og meiriluta.

Tað er tí sera umráðandi, at tað ikki eydnast hesum kreftum at bróta ta breiðu semju, sum ræður á lögtingi, um kjarnorkuvápnasurningin, hóast ósemju um Nato-limaskapin. Tí ræður um at styrkja tann berandi flokkinn í hesi semju.

Farið tí á val og veljið tann flokk, sum vil verja okkara eins væl og ríkisins sjálvsavgerðarrætt. Farið á val og veljið tann flokk, sum verjur alt tað, vit hava bygt upp og vunnið. Veljið javnaðarflokkinn!

Tit ringja — vit skriva

Ringið telefon

11820

